

Vhod v Rajžo je pozimi milo rečeno predihan, okoliško ruševje pa skrito. Foto: Domagoj Korais

in kmalu prišel nazaj, češ da se nadaljuje in da rabiva merilce. Rov sicer ni širok, ima pa veliko belih karfiol, ki so navadno pokazatelji prepiha. Po nekaj tlačjenja in nekaj na frej splezanih blatnih stopnjah sva se znašla pred ogromno črnino. Pred

nama se je odpiral ogromen rov, ki se je prevesil v brezno (po kamnu sodeč cca. 50 metrov globine). To je bila super novica, saj nas je že res skrbelo, da je vse to blato znanilec, da smo dosegli kak neprepusten nivo. No, ta šaht vsekakor

prepušča. Vsega skupaj sva namerila približno 280 metrov. Bil je čas za povratek, ki nama je odlično uspel. Zunaj sva bila v treh urah. Sicer pošteno zmatrana, a vesela.

Sledila je novoletna ekspedicija, ki pa je popisana v naslednjem prispevku. Naj tule zgolj povzamem letno statistiko: Grvn je bil konec leta dolg 5861 metrov in globok 550 metrov, kar predstavlja 75,5 % dolžine sistema.

Celokupna dolžina Sistema Grvn-Rajža je 7765 metrov, globina pa 566 metrov. Naprej gre na več koncih, vsem niti več ne sledimo. V katero luknjo bomo vtaknili nos, se odločamo na podlagi prepiha, intuicije in splošnega počutja. Ne vem, ali takšne raziskave lahko okličemo za sistematične, vsekakor pa se izogibamo razopremljanju delov, ki bi morebiti še imeli potencial za nadaljevanja. Kar malce frustrira našega Gospodarja. A na srečo mu iz jam prinesemo dovolj metrov, da komanda po razopremljanju še ni padla.

Matic Di Batista

NOVOLETNA EKSPEDICIJA NA POLJANO

Letos se ponavljam in ves čas odgovornost za neuspeh tam in zamujeno priložnost drugje prenašam na vreme. Vreme je bilo glavni krivec leta 2021 za vse, kar bi lahko, pa nismo. Vendar pa, vsem vremenskim nevšečnostim navkljub, na koncu po navadi potegnemo nekaj dobrega iz nadomestnih dejavnosti, ki smo se jih lotili v preteklem letu. In tako se je zgodilo tudi za sam konec leta. Vreme je takrat za nas pripravilo eno tistih tipičnih: neurje, neomejene snežne padavine, morda celo dež v visokogorju ... na koncu pa manj kot deset centimetrov novega, ostale dni pa jasno. Vseeno smo se odločili, da ne bomo čakali do zadnje minute in smo plane že prej prilagodili.

Prvotno smo imeli plan spet napasti kaninske pode, P4 in morda Dinosaur. Spremenjeni plan smo pa prenesli na Planino Poljano. Za tja smo rekli, da ne rabimo najboljših vremenskih razmer, saj se večina jam nahaja še zelo blizu gozdne meje. Poleg tega smo začetek predstavili precej proti začetku novega leta.

Prva ekipa je nesla del opreme že pet dni pred začetkom. In baje je Vid pri

naključnih mimoidočih naredil precej dober vtis, ko je vodil gručo štirih mati-čark (ali so morda one vodile njega?!). Kakorkoli že, štiri dni pred novim letom je bil kup opreme zato precej manjši. Vseeno pa nismo zavrnili pomoči Pac Športa, ki nam je ponudil, da nam opremo pelje z motornimi sanmi do poletnega izhodišča.

Transport je bil zanimiv, saj sva se najprej jaz, nato pa še Lukas (jamar Hrvaškega društva SOV, ki se je skupaj z Ano udeležil odprave) del poti peljala kot vprega na saneh. Z nekoliko lažjim ruzakom je šlo še kar lepo, le v ovinkih so sani malo težje vozile zaradi obremenitve, ki je vlekla zadek v napačno smer. Posledično sva z Borutom dvakrat kopala sani, da sva lahko nadaljevala z vožnjo.

Roba je bila pozno popoldne na poletnem izhodišču, udeleženci pa nedaleč stran, precej manj zmatrani kot če bi vse nosili na ramenih. Kljub temu nas je čakal še kar zajeten del poti, ki je hkrati tudi najbolj strm. Do stanu smo vseeno prišli še isti dan in pot je minila brez večjih incidentov, če odštejemo kako zlomljeno palico, razrahljano vez na

smučeh, krče v nogah, hrbtu in še kje.

Naslednji dan, v sredo, 29. decembra, smo šli v jamo. V prvi ekipi smo bili: Špela, Darja, Ana, Vid, Lukas, Diba in Jure, ki je prišel dopoldne sam do stanu. Opremo sta pa pomagala nositi Matevž in njegov prijatelj Jon, ki sta nato opravila še turno smuko okoli planine. Ker je bilo opreme ogromno – v jami smo želeli postaviti bivak – je bila tokratna pot v severozahodne dele jame precej počasna. Vmes smo preopremili nekaj kočljivih mest, razširili kakšno ožino ter pobrali ogromno blata. Če še nismo omenili, so ti deli zelo blatni.

Kje bomo postavili bivak? Vprašanje, ki se pojavlja kot odmev v ogromni dvorani. Kje bomo postavili bivak, če je vse blatno ter nikjer ni tekoče vode? Na zadnji akciji sva z Matevžem pogledala iz blatnih rovov v eno tistih dvoran, kjer se lahko pogovarjaš z odmevom. Pa sem rekel, da bomo tam postavili bivak. Tam, kjer še sicer nismo bili, saj je polica nekoliko nižje. Je pa slutiti vodo. In smo se strinjali (vsaj zdelo se je tako).

Težka je ta jamarska. Foto: Matic Di Batista

Bolj ko smo se bližali tem delom jame, bolj sem dvomil v tisto polico. Na koncu celo tako, da sem malo pospešil, vmes odvrigel robo in se na hitro podal prav do konca. Ko sem bil spet tam, nisem bil več tako zelo prepričan v kvaliteto te ideje. Po krajši debati in tehtanju raznih dejavnikov, kot so ura in dejstvo, da res ne vemo, v kaj se spuščamo v tistem breznu, smo se odločili vseeno preizkusiti, kako je imeti bivak v blatu.

Kaki dve uri kasneje je stal. In sploh ni bilo tako zelo slabo. Razen tega, da je bilo praktično nemogoče sezuti škornje. Bivak smo postavili nad breznom, ki pelje v nove dele. Tudi voda je bila le nekaj metrov po štriku nižje. Mimogrede, ta model bivaka smo tudi prvič testirali na našem društvu. Avtor je tokrat Milan Podpečan. In razen želje po kakem dodatnem zračniku nimamo pripomb.

Prvi dan je bil že skoraj mimo, ko nas je doletelo še eno presenečenje: Špela in Darja sta tokrat spet eksperimentirali z jamsko hrano in rezultat je bil naravnost odličen. Vsi smo se strinjali, da je bil to eden boljših obrokov v jami.

Drugi dan se je začel olimpijsko. Blatna podlaga ima to prednost, da je zelo malo verjetno, da te bo karkoli žulilo v hrbet med spanjem. Jutranje procesije so tako minile kar hitro in čas je bil za odhod na delo.

Čisto naključno smo se razdelili v dve ekipi: žensko in moško. Moška bi šla

opremljat in raziskovat v novo brezno, ženska pa merit odcepe, ki jih nazadnje z Matevžem nisva pregledala. Ker je prvi del moške ekipe ugotovil, da je pozabil en kup pomembnih stvari, ko sva z Juretom dosegla dno prvega brezna, sva to sporočila ostalim zgoraj in čakala. Med čakanjem sva opazila še en odcep, ki ga na pretekli akciji z Matevžem nisva videla. Izkazal se je za zelo lep rov z veliko prepriha, ki se ne konča. Ker je brezno vseeno bolj klicalo, sva prepustila raziskovanje drugi ekipi.

Kot že omenjeno, bi lahko šaht neznanih globin v prihodnosti gostoval tudi bivak. Seveda so le redke stvari v življenju takšne, kot si jih želimo. Že sam dostop do police, ki je na daleč obetala velik rov in mogoče prostor za bivak, je bil precej zahtevnejši, kot je izgledal na prvi pogled. Kar nekaj prečkanja je bilo potrebna, da smo dosegli nekaj, kar definitivno ni bil rov, pač pa precej velika polica. Prostora za bivak pa tudi ni bilo. Pa nič, gremo pa globlje. Sledilo je opremljanje večje stopnje (cca. 50 metrov), kjer smo dosegli dno, skoraj popolnoma zasuto. Le na skrajnem robu se je odpiral prehod v novo brezence, za katerega nam je zmanjkalo vrvi. No, vseeno smo bili zadovoljni, saj je skozi prehod močno pihalo. Poleg tega smo s 566 metri globine dosegli najglobljo točko jame.

Ker smo bili preveč učinkoviti in nas niti merjenje ni dovolj zamotilo, smo se zavedali, da smo prezgodnji za večerjo.

Vseeno smo se odpravili nazaj na bivak. Kot se za povratke spodobi, smo že skoraj pri bivaku ugotovili, da nam manjka ena prasica. Ostala je na veliki polici in tako smo šli nazaj ponjo.

Ko smo se končno zbrali na bivaku, ženske ekipe še vedno ni bilo nazaj. Vest nam ni dala, da bi jih čakali križem rok, zato smo naslednji dve uri z macolami razbijali vse, kar se je razbiti dalo. Material (kamenje) pa nosili na blato in s tem delno stabilizirali pot do in okoli bivaka.

Čas je skoraj prehitro minil in že zaslišimo mile glasove naših jamark v breznu pod nami. Nekaj so se nam zadrle, mi pa nazaj »LAAČČČEEEEEN«. Kak trenutek kasneje smo nazaj dobili začuden »KAAAAJ???«. Mi pa spet: »LAAAAČEEEEEN«. Kasneje smo izvedeli, da je na drugi strani komunikacijskega kanala potekal pogovor nekako takole:

»Kaj je rekel?«
 »Jaz nisem sigurna.«
 »Pa menda ni rekel lačen??«
 »Ne, to ziher ne. KAAAAJ???«

No, kakorkoli že, ko so končno prižimari-
 le do bivaka, smo jih ponosno pričakali s trakom, ki so ga prerezale in s tem otvorile prenovljen in dograjen bivak Brač. Nato pa jih pobarali po nasvetu, kako pripraviti vsaj približno enako okusno večerjo, kot smo je bili deležni prejšnji

dan. Tisti zvrki v vrečkah so izgledali nadvse zapleteni za pripravo.

In kaj so počele cel dan? Seveda noben povratek različnih ekip ne mine brez trenutka, ko se ugotavlja kdo ima večj... več metrov. In tu skorajda ni bilo dileme. Ženska ekipa je namerila več kot 600 metrov novih delov, ki so večinoma v prepletu fosilnih freatičnih rovdov ter v nekaj daljših galerijah. Na več mestih so se ustavile zaradi stopenj, za katere niso imele vrvi. Na koncu je pa enostavno zmanjkalo časa. Vsekakor USPEH.

Uspešen dan smo zaključili v nekoliko manj depresivnem bivaku, ob novem kulinaricnem presežku chefinj Borko & Kolar.

Drugo jutro je sledil povratek. Sprva se je zdelo, da bo hiter, lahek in enostaven. A je blato nanoslo na prasice kar nekaj

teže, opreme pa tudi ni bilo malo. Vseeno smo na poti, v Sirarci, srečali ekipo, ki je šla v jamo le za ta dan, in se skupaj z njimi odpravili na še zadnji del poti do površja. Drugi ekipi se je žal nadaljevanje zaprlo, čeprav smo si obetali hitrejšo povezavo v dan prej odkrite freatike.

Iz jame smo prišli 31. decembra zvečer. Ravno prav utrujeni smo se skotalili do stanu, ki je bil že primerno ogret, chefinja Rexhepi pa nam je takoj postregla z odlično pašto in čajem. Čakanje na novo leto je minilo hitro in na nivoju, kot ga nismo vajeni. Chefinja se z večerjo ni ustavila in nas je kar naprej zalagala z neverjetnimi dobrotami, med katerimi se mi je najbolj vtisnil v spomin prednovoletni biftek. Vsekakor zaključek leta in jamarske ekspedicije, ki bi se ga človek zlahka navadil. Po polnočnem opazovanju odsevov ognjemetov in nazdravljanju smo najbolj vztrajni skoraj dočakali zoro

in s tem pridelali kar nekaj glavobolov naslednji dan.

Na novega leta dan se je večina članstva odpravila v dolino. Najbolj zagnani Matevž, Špela in Tinkara pa so odšli pogledat novo jamo na grebenu Malega Raskovca. To je tisti mistični dihalnik, ki ga od daleč opazujemo že kako leto. Sliko vhoda s padala je posredoval tudi Starijev kolega, ki redno leta nad tistimi konci, nekaj dni pred tem pa sta ga potrdila Matevž in kolega. Dihalnik si je vsekakor zaslužil obisk. Takoj za vodom se odpira cca. 30-metrsko brezno, nato pa nadaljevanje v novo brezno brez dna ... Pa je res? To bomo izvedeli pa prihodnjč. Vsekakor ima jama orkanski prepah, ki ti v dolini ne da spat.

Novoletna ekspedicija se je na koncu iztekla nadvse uspešno. Poljana ima sedaj svoj prvi bivak v jami. Sistem Grvn-Rajža je daljši za skoraj kilometer, poleg tega pa sedaj vemo za še eno jamo, ki obeta. Poljana nikoli ne razočara. Pozimi zahteva le nekaj več trme in truda. A ko si enkrat tam gor, si deležen svetovnih razgledov in jamarskega raziskovanja. Še se bomo vrnili.

Zahvaljujemo se Agrarni skupnosti Savića za vso pomoč in podporo pri raziskavah. Hvala tudi mojstru snežnih sani Borutu (Pac Sports) za transport in Andreju Pikonu za vso posojeno opremo.

Udeleženci:

Špela Borko, Darja Kolar, Ana Lipovac (SOV), Lukas Grbac (SOV), Vid Naglič, Matevž Marinko, Matevžev kolega Jon, Jure Bevc, Behare Rexhepi, Ester Premate, David Škufca, Tinkara Kepic, Ariana Godicelj, Klemen Kramar, Domagoj Korais in Matic Di Batista. |

Utruženi udeleženci novoletnega praznovanja. Foto: Domagoj Korais